

פרשת דברים

גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם (א, לד)

הנה מבואר, דאחר שמרע"ה הוכיח את ישראל אודות המרגלים ואמר את שבועת הקב"ה אם יראה איש וכו', הוסיף ע"ז דברים אלו, ובפשטות הוא מכח חטא המרגלים, ותמהו בזה הרמב"ן והאזה"ח. ועוד דהא להדיא כתיב בפר' חוקת (כ, יב) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן, יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני"י לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם. עיי"ש בדבריהם.

והנה מבואר דמצד עצמו לא הוקשה להם מהיכ"ת שמרע"ה יהא בכלל הגזירה, ואף שהגזירה מכח חטא המרגלים הי' על כל הקהל, הא מבואר בגמ' ב"ב (קכא, ב) שלא היתה על שבט לוי ועל אלו שהיו יותר מששים שנה, וצ"ל דכיון שהי' מרע"ה מנהיגם של ישראל הא כבר אמרו חז"ל דבהדי הוצי לקי כרובא, והי' השבועה והגזירה אף עליו. וע"ע בפר' ואתחנן (ד, כא) דכתיב וה' התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי את הירדן ולבלתי בוא אל הארץ הטובה וכו', ומבואר דהשבועה היא על דבריכם ולא על חטא מי מריבה, ואמנם מצינו שבועה בחטא מי מריבה דעה"פ פר' חוקת (כ, יב) לכן לא תביאו את הקהל הזה, פירש"י בשבועה, אך מ"מ לא זו השבועה הנזכרת בפר' דברים ובפר' ואתחנן, אלא דלפ"ז צ"ע מהא דמצינו דבמי מריבה נענשו משה ואהרן על ביאתם לארץ והא בין כך מרע"ה נכלל בתוך הגזירה.

אמנם נראה לבאר עפי"מ דנאמר בפר' שלח (יד, כד) לאחר שנגזרה הגזירה על כלל ישראל, שאמר הקב"ה ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי והביאותיו אל הארץ וכו', וכבר עמד הרמב"ן אמאי לא הוזכר גם יהושע. ובפרט דבתר הכי בקרא (יד, ל) נזכר גם יהושע.

והנראה בזה, דלענין יהושע לא הוצרך להוציאו מהכלל, דכיון דהוא עתיד להביא את ישראל לא"י, א"כ ביאתו לא"י לא תהי' בתורת ביאה שלו אלא כמנחיל ומנהיג, לכן אף אם היתה עליו הגזירה עדיין יכול ליכנס בתורת מביא, ולכן רק לענין כלב הי' צורך להוציאו להדיא מכלל הגזירה. (וכ"ה גם בפר' דברים (א, לו-לח), ויעוי' משנ"ת לעיל ג, כג בזה).

ולפ"ז נראה דלעולם מרע"ה הי' בכלל הגזירה והשבועה שחלו על כלל ישראל מכח חטא המרגלים, אך עדיין הי' יכול ליכנס לארץ מכח מה שהי' המנהיג והמביא של הכלל, ולענין זה נענש במי מריבה וכדכתיב בקרא לכן לא תביאו את הקהל הזה, וממילא הדר דינא שמכח הגזירה דחטא המרגלים לא יכניסם כלל. וזש"א מרע"ה לכלל ישראל גם בי התאנף ה' בגללכם, וה' התאנף בי על דבריכם (ג, כא).

והנה יש לדון בהך גזירה דמחמת חטא המרגלים, אם הכונה שלא יבואו לא"י מעבר לירדן אך עד הירדן ויכלו לבוא, או דלמא דאף לעבה"י נגזרה הגזירה שלא יבואו, ובפשטות המקראות בפר' דברים נראה כהצד הב', עיי"ש (ב, יד-טז) שרק לאחר שתמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם אמר הקב"ה למרע"ה שילחמו בסיחון ועוג. ומעתה תיקשי דכיון דנתבאר דאף מרע"ה בעצמו הי' בכלל הגזירה, היאך נכנס לארץ סיחון ועוג.

אמנם למשנ"ת דבתורת מביא אינו בכלל הגזירה א"ש, דהא מרע"ה הוא שנלחם בסיחון ועוג, ואף דגם לענין זה עצמו הי' הגזירה (דפר' חוקת) לזה ס"ל כמשנ"ת במק"א (עי' לעיל ג, כג) דהגזירה היתה שלא יביאם לא"י בתורת קדושת הארץ, וכל זמן שלא עברו את הירדן אכתי ארץ סיחון ועוג אינה קדושה בקדושת הארץ, ומ"מ לענין הגזירה דחטא המרגלים הוא אף על ארץ סיחון ועוג לפני שנתקדשה בקדושת הארץ

מקור: רבי יגאל רוזן שליט"א

פרשת דברים